

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.03>
УДК 343.148

Наталія Володимирівна Нестор
доктор юридичних наук,
заступник директора з наукової роботи

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4231-537X>
E-mail: nataliia.nestor@kndise.gov.ua

Олег Вячеславович Баулін
кандидат юридичних наук, доцент
завідувач відділу наукової діяльності та міжнародного
співробітництва лабораторії організації наукової,
методичної діяльності, нормативного забезпечення
та міжнародного співробітництва

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7858-1955>
E-mail: baulin_ov@ukr.net

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

У статті розглядається передбачений чинним законодавством України порядок проведення судової експертизи у кримінальному провадженні, звертається увага на існуючі в практичній діяльності учасників кримінально-процесуальних відносин проблеми, що пов'язані із призначенням і проведенням судових експертиз у кримінальному провадженні, та пропонуються шляхи розв'язання зазначених проблем.

Ключові слова: кримінальне провадження; судова експертиза; порядок призначення судової експертизи; проведення судової експертизи; спеціальні знання; процесуальна дія; слідча (розшукова) дія; доказ; джерело доказів; висновки експерта.

Постановка проблеми. Здійснення кримінального судочинства в сучасному суспільстві потребує постійного використання спеціальних знань, тобто знань у галузі науки, техніки, мистецтва або ремесла, якими не володіють слідчі, прокурори, судді, адвокати на рівні, необхідному для неупередженого і об'єктивного з'ясування окремих фактів та обставин, що за законом потребують обов'язкового встановлення або мають важливе правове значення під час доказування у кримінальному провадженні.

Проведення експертизи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень і здійснення правосуддя у кримінальних справах є основною процесуальною формою використання спеціальних знань у кримінальному провадженні, призначено забезпечити застосування уповноваженими особами і органами кримінальної юстиції останніх досягнень сучасної науки і техніки для вирішення завдань кримінального судочинства.

І хоч експертиза давно увійшла в практику кримінального судочинства та стала невід'ємною частиною системи його процесуальних дій, що спрямовані на встановлення фактичних обставин кримінального правопорушення, її роль як об'єктивного засобу доказування постійно зростає. Як відомо, процес збирання доказів у одному провадженні нерідко налічує десятки судових експертиз, проведених експертами різних спеціальностей [1, с. 3]. У теперішніх умовах криміналізації українського суспільства та збільшення в структурі злочинності питомої ваги неочевидних тяжких і особливо тяжких злочинів все важче знайти кримінальне провадження, в якому всі обставини предмета доказування судом були встановлені без використання висновку хоча б однієї судової експертизи.

Разом з тим слідча і судова практика насичена повторними та додатковими експертизами, фактами порушення і неналежного використання професійними суб'єктами кримінально-процесуальної діяльності (слідчими, прокурорами, адвокатами та іншими) правових норм інституту судової експертизи, а також прикладами невдалого залучення експертів та використання можливостей судової експертизи у кримінальному провадженні. Зловживання сторін своїми процесуальними правами та невиконання покладених на них процесуальних обов'язків у зв'язку з призначенням і проведенням експертиз спричиняють надмірне завантаження експертів непотрібними й досить витратними для державного бюджету експертизами та призводять до порушення засад кримінального провадження (розумності строків, недоторканності права власності тощо) і прав його учасників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За висновком міжнародних експертів у сфері прав людини, слідчі та прокурори в Україні часто приходять до закінчення розслідування результати експертиз від сторони захисту й невинувато відмовляють у задоволенні її клопотань про надання матеріалів експертиз для ознайомлення, чим порушують право на захист [2, с. 45]. Констатується й непропорційність вжитих заходів для проведення експертизи, коли понад рік вилучені предмети не повертаються до їх володільців через довге очікування проведення експертизи [3, с. 223].

Мета дослідження. Наведене вище вказує на необхідність здійснення нових наукових досліджень і нормотворчих розробок з метою подальшого удосконалення інституту судової експертизи та вимагає постійного вивчення професійними учасниками кримінально-процесуальних відносин (дізнавачами, слідчими, прокурорами, керівниками органів досудового розслідування та прокуратури, слідчими суддями, суддями, судовими експертами, адвокатами) можливостей судової експертизи і особливостей її проведення у кримінальному провадженні, а також обов'язкового дотримання уповноваженими суб'єктами кримінальної юстиції положень чинного

законодавства, яке регулює порядок проведення експертизи у кримінальному судочинстві.

Викладення основного матеріалу. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» судова експертиза являє собою дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [4].

Проведення експертизи як слідчої (розшукової) дії, тобто процесуальної дії, спрямованої на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, врегульовано нормами, закріпленими у ст.ст. 242-245 глави 20 «Слідчі (розшукові) дії» чинного Кримінального процесуального кодексу України [5] (далі – КПК України). Внаслідок проведення експертизи та застосування судовим експертом спеціальних знань у кримінальному провадженні з'являються нові, раніше невідомі учасникам кримінального провадження фактичні дані, або підтверджуються чи спростовуються ті факти, що раніше вже були у ньому відомі, але за відсутності експертного дослідження викликали сумніви й потребували науково об'ґрунтованої перевірки на предмет їх дійсної достовірності. Отримані за результатами проведення експертизи фактичні дані формулюються у вигляді відповідей на поставлені для розв'язання судовому експерту стороною кримінального провадження, яка його залучила, або судом (слідчим суддею) питань й разом з іншими відомостями щодо дослідження відображаються у спеціальному процесуальному документі – висновку експерта, зміст і форма якого визначена у законодавстві.

Саме ці фактичні дані (факти, відомості, відомості про факти), викладені у висновку експерта, відіграють роль доказів під час доказування у кримінальному провадженні. Висновок експерта є процесуальним джерелом доказів (ч. 2 ст. 84 КПК України). При цьому виокремлення цих фактичних даних-доказів із їхнього процесуального джерела-висновку, в якому вони зосереджені, є умовним, оскільки вони являють органічну єдність. Їх роз'єднання практично є неможливим без втрати доказового значення і допускається лише абстрактно в ході розумової діяльності людини, зокрема, під час викладу науковцями своїх теоретичних міркувань та при здійсненні логічних операцій суб'єктами доказування, які відбуваються за законами логіки та знаходять своє відображення в промовах представників сторін у судових засіданнях і процесуальних документах. Складений експертом висновок та наявні у ньому відомості пов'язані між собою, оскільки з'являються одночасно по завершенню оформлення цього документу та існують у подальшому разом у такому нероз'єданому документальному вигляді. Усе це на практиці призводить до їх отождолення й уніфікованого використання терміну «висновок експерта» для позначення як доказів, так і джерела доказів, які мають однакове процесуальне значення з іншими доказами та видами процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні.

Слід зазначити, що упродовж дії чинного КПК України 2012 р. інститут експертизи у кримінальному провадженні неодноразово змінювався, а за такими змінами завжди з'являється як неоднозначний підхід юристів у

можливостях використання призначених за різним порядком експертиз у тривалих судових процесах, так і не виключаються й певні помилки під час оцінювання їх результатів як доказів, оскільки у випадку порушення порядку призначення експертизи вони стають недопустимими.

Первинною експертиза проводилась на стадії досудового розслідування за зверненням сторони кримінального провадження, потерпілого або за дорученням слідчого судді. У період з 15.03.2018 до 17.10.2019 – за дорученням слідчого судді, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження, як це встановив Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [6] (далі – Закон України № 2147-VIII). Після цього експертиза стала проводитися із залученням експертів сторонами або слідчим суддею за клопотанням сторони захисту [7].

Це дозволяє виокремлювати три етапи розвитку порядку проведення експертизи у кримінальному провадженні: 1) з початку дії КПК України 2012 року і до вступу в дію Закону України № 2147-VIII, коли експерта могли залучати сторони і потерпілий; 2) у період дії цього Закону, коли проведення експертизи призначалося лише за ухвалою слідчого судді; 3) з дня втрати дії «правок Лозового» й до сьогодні, коли експерта можуть залучити сторони або слідчий суддя у випадках, передбачених законом [8].

Також треба враховувати, що у період з 15.03.2018 до 17.10.2019 паралельно застосовувалися як первинний порядок, за яким експерта вправі були залучати сторони та потерпілий, так і той, який дозволяв це робити винятково слідчому судді або суду. Все залежало від моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), до 15.03.2018 вони були внесені чи після, оскільки зміни до ст. 243 КПК України (у чинній на той час редакції) не мали зворотної дії в часі та застосовувалися до проваджень, які були внесені до ЄРДР після введення в дію цих змін (п. 4 § 2 розд. 4 Закону України № 2147-VIII).

Таким чином, за результатами проведення призначених у період з 15.03.2018 до 17.10.2019 експертиз у провадженнях, відомості про які були внесені в ЄРДР після 15.03.2018, сторони могли лише ініціювати проведення експертиз шляхом подачі до зазначених судових органів відповідних клопотань та участі в їх розгляді із висловленням свого ставлення щодо залучення експертів та кола і змісту питань, які необхідно розв'язати за результатами експертного дослідження. Інший порядок призначення експертиз у таких провадженнях суперечив діючим на той час нормам закону, і в силу положень ст. 86, ч. 1, п. 1 ч. 2, п. 2 ч. 3, ч. 4 ст. 87, ст. 89 КПК України його наслідком може стати рішення суду про визнання недопустимості використання висновку експерта як джерела доказів.

Тотальний судовий контроль, який діяв у період з 15.03.2018 до 17.10.2019 суттєво обмежував права сторін на використання можливостей експертизи, взагалі позбавив цього права потерпілого, створив зайві перепони швидкому, повному і неупередженому розслідуванню та виконанню інших, визначених у ст. 2 КПК України завдань кримінального провадження. Більшість з цих

обмежень вже скасовані. І дійсно, судовий контроль за призначенням експертизи доцільний тільки якщо її проведення пов'язано із примусовим залученням особи. Проте, відновлення для потерпілого тих можливостей, які він мав раніше (як це було, наприклад, за першої редакції ст. 243 КПК України), до цього часу не відбулося. Тому зараз потерпілий не може у повній мірі скористатися своїми правами щодо збирання таких доказів і їх подання до слідчого, прокурора, суду, а положення п. 3 ч. 1 ст. 56, ч. 1 ст. 93 КПК України залишаються правовими фікціями.

Практично він може скористатися лише можливостями експертного дослідження, підставою для якого є договір з експертом чи експертною установою, укладений за письмовою заявою (листом) замовника (юридичної або фізичної особи), з обов'язковим зазначенням його реквізитів, з переліком питань, які підлягають розв'язанню, а також об'єктів, що надаються (абз. 2 п. 1.8 розд. І Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5) [9].

При цьому, як експертне дослідження не може замінити експертизу через відсутність певних правових гарантій її об'єктивності (попередження про відповідальність експерта за завідомо неправдивий висновок та відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків тощо), так і оформлений за результатами проведення такого дослідження висновок не дорівнюється за своїм доказовим значенням до висновку експерта, а розглядається в процесі доказування лише як документ. Залучити ж експерта для проведення експертизи потерпілий зараз може тільки якщо він стає обвинувачем у суді. Як зазначено у постанові Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 04.10.2021 у справі № 756/10189/20, потерпілий є учасником кримінального провадження на загальних підставах, але до жодної із сторін цього провадження не належить, на стадії досудового розслідування він правами сторони обвинувачення не наділений та не користується. Лише у випадку, коли прокурор відмовився від підтримання державного обвинувачення в суді, а потерпілий погодився підтримувати його в суді, то він користується правами сторони обвинувачення під час судового розгляду (ч. 2, ч. 4 ст. 340 КПК України) [10].

Таким чином, за загальним правилом протягом усього часу кримінального провадження реалізація прав потерпілого на збирання доказів, у тому числі шляхом витребування висновків експертів, і подання їх слідчому, прокурору, слідчому судді, суду (інакше навіть їх йому збирати), що закріплені у п. 3 ч. 1 ст. 55, ч. 1 і ч. 2 ст. 93 КПК України залежить не тільки від нього, скільки від зазначених владних суб'єктів кримінальної юстиції, до яких потерпілий (його представник, законний представник) лише вправі звертатися із відповідними клопотаннями (до слідчого, прокурора) або скаргами на дії, рішення чи бездіяльність слідчого, прокурора (до слідчого судді). Якщо на законодавчому рівні право потерпілого на отримання висновку експерта обмежується лише його можливістю ініціювати залучення експерта органами державної влади, то реальне забезпечення його прав і законних інтересів зазначеними органами залежить від цілої низки

об'єктивних і суб'єктивних чинників, серед яких не останню роль відіграють фінансові можливості як державного бюджету, так і судових і правоохоронних органів та державних установ судової експертизи, а також різні службові та меркантильні інтереси осіб, від яких залежить прийняття рішення про призначення експертизи та організація належного її проведення.

Вважаємо, остання зміна редакції ст. 243 КПК України, внаслідок якої потерпілого було виключено з числа суб'єктів, які вправі залучати експерта у кримінальному провадженні, не лише призвела до обмеження відповідного процесуального права цього учасника кримінального провадження та негативно позначилася на можливостях відстоювання ним своїх законних інтересів, а й суттєво погіршила правовий статус жертви злочину в Україні, оскільки не відповідає духу і положенням таких документів Ради Європи (далі – РЄ), як Рекомендація Rec(2006)8 Комітету Міністрів РЄ державам-членам щодо допомоги потерпілим від злочинів (ухвалена 14.06.2006), Рекомендація № R(87)21 щодо допомоги потерпілим від злочинів та запобігання віктимізації, призначена доповнити Конвенцію щодо відшкодування збитку жертвам насильницьких злочинів (ETS № 116, 1983 р.) та Рекомендація № R(85)11 щодо положення потерпілого в рамках кримінального права і кримінального процесу, в яких йдеться про те, що всі держави повинні приділяти більше уваги потребам потерпілого на всіх етапах кримінального процесу [11].

Висновки. Отже, текст ч. 1 ст. 242, всіх абзаців ч. 1 ст. 243, ч. 1 ст. 244 КПК України після зазначених у ньому сторін кримінального провадження або сторони захисту як таких, що уповноважені залучати експерта, необхідно якнайшвидше доповнити згадкою про потерпілого та його представника.

Відновлення у такий спосіб прав потерпілого відповідатиме європейським стандартам підтримки жертв злочинів і підвищить як ефективність здійснення кримінального судочинства, так і авторитет органів державної влади в Україні.

Перелік посилань

1. Грузкова В. Г. Комплекс судебных экспертиз и комплексная судебная экспертиза. *Криміналістика и судебная экспертиза: межвед. науч.-метод. зб.* / Министерство юстиции Украины, КНДІСЕ. Киев, 2003. Вып. 51. С. 3-11.
2. Звіт щодо оцінки впровадження Кримінального процесуального кодексу України / М. Лінгбо, Д. МакБрайд, Е. Сванідзе; в рамках проекту Ради Європи «Підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні», що фінансується Урядом Данії. Переклад з англ. Квітень 2015. 71 с. URL: <https://rm.coe.int/168044f56b>. (дата звернення 26.03.2022).
3. Зловживання повноваженнями з боку правоохоронних органів у їх стосунках з

References

1. Gruzkova, V. G. (2003). The complex forensic examinations and complex forensic examinations. *Criminalistics and Forensics*. Issue. 51. Kyiv. P. 3-11. (in Russian).
2. Linhbo, M., McBride, D., Svanidze, E. (Eds.) (2015). Report on the assessment of the implementation of the Criminal Procedure Code of Ukraine; within the framework of the Council of Europe project "Support to the Reform of Criminal Justice in Ukraine", funded by the Government of Denmark. Translated from English. 71 p. Retrieved from: <https://rm.coe.int/168044f56b> (in Ukrainian).
3. Hrehirchak, Ya., Spivak, O., Khomenko, O., Krykavskiy O., Shemeny,

- бізнесом: системний звіт / Я. Грегірчак, О. Співак, О. Хоменко, О. Крикавський; під керівництвом Бізнес-омбудсмена Альгірдаса Шемени. Січень 2016. 26 с. URL: https://boi.org.ua/media/uploads/sysrep_criminal_ukr_final.pdf. (дата звернення 26.03.2022).
4. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4038-12#Text>. (дата звернення 26.03.2022).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (дата звернення 26.03.2022).
6. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 № 2147-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19#Text>. (дата звернення 26.03.2022).
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства: Закон України від 04.10.2019 № 187-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-20#n42>. (дата звернення 26.03.2022).
8. Кониушенко Я. Підстави проведення експертизи у кримінальному провадженні. *KELM*. 2020. № 4 (32), vol. 2. С. 49-54. URL: <http://kelmczasopisma.com/ru/journal/18>. (дата звернення 26.03.2022).
9. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>. (дата звернення 26.03.2022).
- Algirdas (Eds.) (2016). Abuse of powers by law enforcement agencies in their relations with business: system report. 26 p. Retrieved from: https://boi.org.ua/media/uploads/sysrep_criminal_ukr_final.pdf. (in Ukrainian).
4. On Forensic Expertise: Law of Ukraine as of 25.02.1994 No. 4038-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4038-12#Text>. (in Ukrainian).
5. Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine as of 13.04.2012 No. 4651-VI No. 4038-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (in Ukrainian).
6. On amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedure Code of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine, and other legislative acts: Law of Ukraine of 03.10.2017 No. 147-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19#Text>. (in Ukrainian).
7. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Improvement of Certain Provisions of Criminal Procedure Legislation: Law of Ukraine of October 4, 2019. No. 187-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-20#n42>. (in Ukrainian).
8. Koniushenko, Ya. (2020). Grounds for examination in criminal proceedings. *KELM*. No. 4 (32). Vol. 2. P. 49-54. Retrieved from: <http://kelmczasopisma.com/ru/journal/18>. (in Ukrainian).
9. On approval of the Instruction on appointment and conduct of forensic examinations and expert research and Scientific and methodological recommendations on preparation and appointment of forensic examinations and expert research: order of the Ministry of Justice of Ukraine dated 08.10.1998 No. 53/5. Registered in the Ministry of Justice of Ukraine on November 3, 1998, under No. 705/3145. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>. (in Ukrainian).

10. Постанова Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 04.10.2021 у справі № 756/10189/20 (провадження № 51-517 кмо 21) про залишення без задоволення касаційних скарг представника потерпілого та заступника Генерального прокурора на ухвалу Київського апеляційного суду від 18.01.2021 про повернення апеляційної скарги у кримінальному провадженні, внесеному до ЄРДР за № 12020110200001531. Офіційний веб-сайт: Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100214761>. (дата звернення 22.02.2022).
10. Resolution of the Joint Chamber of the Criminal Court of Cassation of the Supreme Court as of 4 October 2021 in case No. 756/10189/20 (proceedings No. 51-517 kmo 21) on dismissing the cassation appeals of the victim's representative and the Deputy Prosecutor General against the decision of the Kyiv Court of Appeal of the court as of January 18, 2021, on the return of the appeal in criminal proceedings filed with the ERDR for No. 12020110200001531. The official website: Unified State Register of Judgments. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100214761>. (in Ukrainian).
11. Банчук О. А., Дмитрієва І. О., Малишев Б. В., Садова З. М. Відшкодування потерпілим від насильницьких злочинів: європейські стандарти і зарубіжне законодавство /за заг. ред. О. А. Банчука. Київ, 2015. 268 с. URL: http://185.65.244.102/files/Amends_2015_Web.pdf. (дата звернення 26.03.2022).
11. Banchuk, O. A., Dmytrieva, I. O., Malyshev, B. V., Sadova, Z. M. (2015). Compensation to victims of violent crimes: European standards and foreign legislation. Kyiv. 268 p. Retrieved from: http://185.65.244.102/files/Amends_2015_Web.pdf. (in Ukrainian).

PROCEDURE FOR CONDUCTING FORENSIC EXAMINATION IN UKRAINIAN CRIMINAL PROCEEDINGS

**N. Nestor
O. Baulin**

The article discusses the procedure for conducting a forensic examination in criminal proceedings provided for by the current legislation of Ukraine. It is noted that when proving the circumstances of criminal offenses, not a single pre-trial proceedings or trial can do without such a source of evidence as an expert opinion. The role of forensic examination as an investigative (search) action and the significance of its results during pre-trial investigation and trial are constantly increasing. At the same time, investigative and judicial practice is full of repeated and additional examinations, facts of abuse by the parties in the application of the norms of the institute of forensic examination, as well as examples of unsuccessful use of the possibilities of forensic examination.

The authors of the article draw attention to the significant shortcomings of the legal regulation of the procedure for appointing and conducting a forensic examination in criminal proceedings, which has been modified three times since the introduction of the Criminal Procedure Code of Ukraine in 2012. Violation of the procedure established by law for involving a forensic expert in a criminal process may subsequently lead to the recognition by the court of the inadmissibility of using the expert's opinion as a source of evidence. The authors propose ways to solve these problems. In particular, it is proposed to find a place in the decision-making mechanism for the production of a forensic examination for the victim, the implementation of whose

procedural rights has become completely dependent on the discretion of the pre-trial investigation bodies and the prosecutor's office. This position of the victim does not meet the requirements of several international documents on the treatment of victims of crimes. The early introduction of the amendments proposed by the authors to the Criminal Procedure Code of Ukraine will bring the legal institution of forensic examination in Ukraine closer to international standards.

Key words: criminal proceedings; forensic examination; the procedure for appointing a forensic examination; conducting a forensic examination; special knowledge; procedural action; investigative (search) action; proof; source of evidence; expert opinion.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.04>

УДК 343.1: 343.98

Володимир Митрофанович Тертишник
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри правоохоронної діяльності
та кримінально-правових дисциплін

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2993-0450>

E-mail: kreativlad@i.ua

Володимир Вікторович Варава
кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри правоохоронної діяльності та
кримінально-правових дисциплін

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7856-1711>

E-mail: warawa@ukr.net

*Університет митної справи та фінансів
Міністерства освіти та науки України*

ДОКТРИНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В ІНТЕГРАТИВНІЙ ДОКТРИНІ ДОКАЗОВОГО ПРАВА

У статті розкриваються проблеми судової експертизи в інтегративній доктрині доказового права з урахуванням положень Конституції України, процесуального законодавства, прецедентної практики Європейського суду з прав людини та судових прецедентів Вищої судової інстанції України. Розкриті особливості висновків експерта та письмових висновків спеціалістів, запропонована спрощена процедура призначення експертиз та формування результатів експертних досліджень.

Ключові слова: експертизи, висновки експерта, докази, доказове право.
